

خِطَابَةٌ
وَدَاعِيَةُ السَّوْلِ
حَضْرَتِ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ

مترجم: حسین استاد ولی

عنوان قراردادی	:	خطبه فدک
عنوان و نام پدیدآور	:	خطابه‌ی ودیعة الرسول حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها / ترجمه حسین استادولی؛
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات مسیا؛ مؤسسه فرهنگی پیام فاطمه علیها السلام، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۴۸ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۸۰-۷۸-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	فاطمه زهرا(س)، ۸۰ قبل از هجرت-۱۱ ق. -- خطبه‌ها
موضوع	:	Fatimah Zahra, The Saint--Public speaking--Religious aspects--Islam
شناسه افزوده	:	استادولی، حسین، ۱۳۳۱-، مترجم
شناسه افزوده	:	کتابخانه تخصصی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها
رده بندی کنگره	:	BP۲۷/۲۲
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۹۷۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۵۷۲۰۲۸

عنوان : خطابه‌ی ودیعة الرسول حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

ترجمه : حسین استاد ولی

صاحب امتیاز : کتابخانه‌ی تخصصی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها

ناشر : انتشارات مسیا با همکاری مؤسسه‌ی فرهنگی پیام فاطمه علیها السلام

صفحه آرای و تنظیم رایانه‌ای : مؤسسه‌ی منتظران موعود

نوبت و تاریخ چاپ : اول ، پاییز ۱۴۰۰

تیراژ : ۵۰۰۰ نسخه - قیمت : ۱۲۰۰۰۰ ریال

چاپخانه : کله‌ها

شابک : ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۹۸۰ - ۷۸ - ۲

نشانی : تهران ، سیدخندان ، نبش خیابان شهید کابلی (دبستان) ، پلاک ۱۳۴۸ ، ط ۳

تلفن : ۰۲۱۸۸۴۶۲۲۱۳

قم ، شهرک قدس ، خیابان پاسداران ، پاسداران ۱۲ ، شماره ۳ ، واحد پایین

تلفن : ۰۲۵۳۲۸۵۵۵۰۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

فدک، بخشی مهم و آباد از سرزمین خیبر بود که نخست یهودیان سرزمین حجاز، ساکن و مالک آن بودند. در سال هفتم هجری و پس از پیمان شکنی یهودیان خیبر و توطئه علیه اسلام، پیامبر خدا ﷺ همراه با مسلمانان به نبرد آنان رفت. اهالی خیبر پس از چند روز مقاومت، سرانجام با فرماندهی و شجاعت امام امیرالمؤمنین علی ﷺ شکست خورده و تسلیم شدند.

ساکنان فدک نیز در پی شکست یهودیان خیبر، نمایندگانی را نزد پیامبر ﷺ فرستادند و تسلیم شدند. پیمان نامه‌ای تنظیم شد و بنابر مفاد آن، اهالی فدک اجازه یافتند در آن جا ساکن بمانند و سود حاصل از کار در نخلستان ها و مزارع را به پیامبر ﷺ تقدیم کنند. بدین صورت سرزمین فدک بدون درگیری و نبرد فتح گردید. بنابر حکم قرآن^۱، اموال، دارایی ها و سرزمین هایی که بدون درگیری با دشمن تصرف شده بود و مسلمانان برای آن نبردی نکرده بودند در اختیار و مالکیت شخص پیامبر ﷺ قرار می گرفت.

اندکی نگذشته بود که با نزول آیه «وَأَيُّهَا الْقُرْبَىٰ حَقُّهُ، حق خویشاوند نزدیک را به او بسپار»^۲؛ پیامبر ﷺ به فرمان خداوند، دختر ارجمند خویش فاطمه ﷺ را فراخواند و فدک را از جانب پروردگار به او بخشید و سند آن را با گواهی شاهدان تسلیم ایشان فرمود.^۳

۱. «مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَ...»؛ آنچه خداوند از (دارایی های) اهل آن شهرها به پیامبرش (به غنیمت) بازگرداند از آن خداوند، از آن پیامبر و از آن خویشاوند نزدیک است و ... (سوره حشر، آیه ۷)

۲. سوره اسراء، آیه ۲۶.

۳. تفسیر قمی، ج ۲، ص ۱۵۵؛ تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۱۵۵؛ بحارالانوار، ج ۲۹، ص ۱۰۵.

از آن زمان تا هنگام رحلت رسول خدا ﷺ فدک در اختیار حضرت فاطمه ﷺ بود. آن بانوی آسمانی درآمد فدک را میان مستمندان بنی هاشم، یتیمان و مساکین انفاق می فرمود. پس از فقدان رسول خدا ﷺ، با توطئه منافقان و پیمان شکنی مردم، حکومت از امام امیرالمؤمنین علی ﷺ غصب شد؛ در حالی که پیامبر ﷺ به فرمان الهی حدود هفتاد روز پیش از شهادت خود، در سرزمین غدیر برای رهبری، امامت و حکومت امیرالمؤمنین علی ﷺ از مردم پیمان و بیعت گرفته بود.

هنگامی که مردم پیمان غدیر را شکستند و منافقان، حکومت را غصب کرده و بر شرایط مسلط شدند؛ حاکم وقت، تصمیم گرفت خاندان پیامبر ﷺ را از هرگونه دارایی و پشتوانه مالی محروم کند تا امکان و زمینه هرگونه مخالفت را از آنان بگیرد. از این روی کارگزاران حضرت فاطمه ﷺ را از سرزمین فدک اخراج و فدک را تصرف کرد و به همراه آن، همه اموالی را که در اختیار پیامبر ﷺ بود و از طریق ارث به تنها وارثش فاطمه ﷺ صلوات الله علیها می رسید، تصاحب نمود.

تفاوت فدک با میراث پیامبر ﷺ که توسط حاکم وقت غصب شد این بود که فدک دارایی شخصی حضرت فاطمه ﷺ بود و بقیه اموال ارثی بود که از پیامبر ﷺ به دخترش می رسید.

آن بانوی آسمانی، با اطلاع از فرمان حاکم وقت در مورد فدک و دیگر اموال و آگاهی کامل نسبت به انگیزه او از چنین غصب هایی، به همراه جمعی از بانوان نزدیک خویش، به مسجد پدرش رسول خدا ﷺ رفت و خطبه ای آتشین و ماندگار ایراد فرمود. خطبه ای که گواهی روشن بر حقانیت خلافت امیرمؤمنان علی ﷺ و عدم مشروعیت خلافت مدعیان آن است.

در حقیقت، حضرت فاطمه زهرا ﷺ پس از شهادت رسول الله ﷺ به پا خاست تا امت اسلام را از غفلت و انحرافی که به آن دچار شده بودند آگاه سازد و پیمان غدیر را به آنان گوشزد فرماید. بانوی بانوان نیک می دانست که سعادت جامعه جز در

اطاعت از امیرمؤمنان علیه السلام و امامان معصوم پس از ایشان محقق نخواهد شد و گردن نهادن امت به خلافت منافقان و دشمنانی که در پی محو اسلام بودند، سبب می شود تا جامعه نوپای اسلام به قهقرای کفر و جاهلیت بازگردد. از این روی تا زمان شهادت خویش، برای دفاع از حق خلافت امیرمؤمنان علی علیه السلام از هیچ تلاشی فروگذار نکرد. سخنرانی آن گرمی در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله که به "خطبه فدکیه" شهرت یافته، از جمله اقدامات ایشان در راستای همان تلاش ها است.

در مقابل، حاکم وقت که می دانست بازگرداندن میراث پیامبر صلی الله علیه و آله و دارایی اهل بیت علیهم السلام از جمله فداك مساوی با قبول حقانیت اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله است و اگر اموال آنان را بازگرداند طبعاً باید حکومت و زمامداری را نیز به امیرمؤمنان علی علیه السلام تسلیم نماید، از قبول خواسته حضرت فاطمه علیها السلام سرباز زد.

حضرت فاطمه علیها السلام هنگامی که با مخالفت زمامدار و حکومت او روبرو گردید، در همان مجلس و در خطبه خویش از مردم برای پیکار با منافقان یاری طلبید تا حکومت به جانشین الهی پیامبر صلی الله علیه و آله، یعنی امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام بازگردد. ولی مردم فریب خورده تطمیع شده و هراسان از قدرت حکومت، از پاسخ به ندای یاری خواهی فاطمه علیها السلام خودداری کردند.

بانوی آسمانی، خشمگین از ستم زمامدار و بی وفایی مردم به منزل بازگشت و چندی بعد بر اثر جراحات هائی که در واقعه هجوم به بیت وحی متحمل شده بود در بستر بیماری و شهادت افتاد. در همان ایام که بیمار بودند، برخی از بانوان مدینه برای عیادت به محضر ایشان شرفیاب شدند. در این دیدار نیز، بانوی بانوان بهشت، خطبه ای دیگر ایراد کرد و مردم را به سختی در فروگذار کردن حق امام امیرمؤمنان علی علیه السلام سرزنش نمود و به آنان فرمود به زودی در آینده ای تلخ و شوم، ثمره این پیمان شکنی را خواهند چشید!